

**BURGERBERAAD
MIGRATIE**
ELKAAR VINDEN

Beleidsplan

Versie 4.3

mailadres: info@burgerberaad-migratie.nl
website: www.burgerberaad-migratie.nl

Op zoek naar de dialoog

In augustus 2025 hebben wij een stichting opgericht om een burgerberaad tot stand te brengen over migratie. Wat ons bij elkaar heeft gebracht, zijn onze gedeelde zorgen over de harde tegenstellingen in Nederland. We zien zo'n burgerberaad als een belangrijk instrument om een maatschappelijk dialoog tot stand te brengen waarin mensen elkaar vinden.

Inleiding

Polarisatie waarin meningen tegenover elkaar worden gezet om de keuzes helder te krijgen kan vruchtbaar zijn. Maar er is ook onvruchtbare polarisatie waarin we tegen elkaar worden uitgespeeld, er geen gedeelde waarheid is en er geen bereidheid is om verschillen van meningen te overbruggen.

Wij geloven in de dialoog. Ook bij grote verschillen van mening is die mogelijk. Zolang het doel niet is om elkaar te overtuigen, maar om elkaar te vinden. We willen dat laten zien bij het onderwerp migratie. Migratie en dan met name asielmigratie is een splijtzwam in onze samenleving en juist daar zoeken we de dialoog.

In dit beleidsplan laten we zien wie we zijn, wat we willen bereiken, hoe we ons initiatief van de grond willen tillen en hoe we er voor willen zorgen dat de dialoog betekenis krijgt in onze samenleving.

Wie zijn we?

De stichting¹ heeft drie bestuurders (UBO): Edzo Doeve (voorzitter), Jan van Eeden (secretaris) en Jan Hoekema (penningmeester). De bestuurders ontvangen geen vergoedingen voor hun bestuurlijke activiteiten.

Naast de drie bestuurders van de stichting zijn bij het initiatief betrokken: Otie Hauser, Véronique Klaassen, Frénk van der Linden, Paul Looijmans, Jan de Ridder en Ina Smittenberg. We zijn bevlogen en serieus én weten dat je nergens komt zonder humor en zelfreflectie. Op de website zijn korte typeringen te vinden van onze achtergrond.

Besturingsfilosofie

Onze besturingsfilosofie is eenvoudig en samen te vatten in vier uitgangspunten.

- We hanteren een *hands-on aanpak*. Alle kartrekkers zijn bereid om concrete taken op zich te nemen. Een wekelijks overleg zorgt voor de afstemming.
- We streven naar *inhoudelijke neutraliteit*. We stellen eisen aan het proces, maar hebben geen gewenste uitkomst voor ogen.
- *Kwaliteit* staat hoog in ons vaandel. We zullen bij de uitvoering gebruik maken van experts en er zijn externe deskundigen die tijdens de uitvoering gevraagd en ongevraagd advies geven.
- Tot slot gaat het bij ons om een *combinatie van doortastendheid en bescheidenheid*. Zonder de wil om iets te ondernemen en de daarbij behorende koppigheid komt er weinig van de grond. Maar we hebben de hulp van anderen nodig wil ons initiatief maatschappelijk betekenis krijgen.

Onze aanbevelers

De afgelopen maanden zijn we op zoek gegaan naar maatschappelijke steun in de vorm van een evenwichtig Comité van Aanbeveling. We hebben inmiddels een lijst van bijna 100 aanbevelers (zie website). En wij zijn trots op die lijst. De aanbevelers delen de overtuiging dat de dialoog over dit onderwerp belangrijk is om tot een gedragen oplossing te komen.

Wie de lijst doorneemt, ziet echter ook de variatie. Alle maatschappelijke, culturele en politieke kleuren zijn vertegenwoordigd. Hier en daar is er zelfs sprake van tegenpolen. Het

¹ De Stichting (werknaam Het Jan & Alleman Beraad; KvK 981633493) is opgericht op 29 augustus 2025. Voor het beheer van de financiën is een zakelijke rekening geopend bij ING Bank.

bereiken van diversiteit was ons doel en dat is gelukt. We willen namelijk geen gesprek binnen de eigen bubbel, maar een dialoog die tegenstellingen kan overbruggen.

Wat willen we bereiken?

Migratie is een complex vraagstuk dat de nodige emoties oproept. Met vallen en opstaan zoeken de politici naar een passende aanpak. Het recente advies van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050, ook wel genoemd de Commissie Van Zwol, is daarbij voor hen een belangrijk aanknopingspunt.

De commissie Van Zwol adviseert de migratie naar Nederland te beperken en te streven naar een netto instroom van ongeveer 50.000 mensen per jaar. Deze aanbeveling kreeg brede steun in het parlement. Wetgeving om de asielmigratie te beperken is al aanvaard door de Tweede Kamer en ligt nu in de Eerste Kamer.

Draagvlak is niet vanzelfsprekend

Burgers houden zich meestal niet bezig met de details van de Haagse politiek. We kiezen politici, die voor ons het werk moeten doen. Maar voldoende steun in het parlement betekent niet dat elk compromis zal worden geaccepteerd. Dat zal bij migratie ook zeker niet het geval zijn. Daarvoor zijn de tegenstellingen te groot en te sterk geworteld in onze samenleving.

Er zijn mensen die opkomen voor vluchtelingen en mensen die migranten zien als concurrent bij het zoeken naar een woning. Er zijn mensen die bang zijn dat de rechtstaat wordt aangetast en er zijn mensen die niet begrijpen waarom wetten niet worden veranderd. Er zijn mensen die klagen over de overlast van arbeidsmigranten en ondernemers die zeggen dat ze zonder arbeidsmigranten hun bedrijf niet kunnen runnen. Er zijn mensen die vinden dat er harder moet worden opgetreden om migranten buiten de deur te houden en er zijn mensen die ongerust zijn over de vooringenomenheid waarmee migranten worden benaderd.

Communicatie tussen al deze Nederlanders is er niet of heeft de vorm van eenrichtingverkeer via actiegroepen of sociale media. De dialoog is ver te zoeken. Wij willen die dialoog, gericht op luisteren en elkaar vinden, organiseren.

Verbreiding van het burgerberaad

Bij een burgerberaad vormen de leden een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking. In die groep van ongeveer 150 mensen zullen alle meningen zoveel mogelijk zijn vertegenwoordigd. Daarom zal het resultaat ook een goed beeld geven van aanpakken waarvoor draagvlak is in Nederland.

Maar de rest van de ruim 18 miljoen Nederlanders neemt niet deel aan het burgerberaad. Ze staan buiten die dialoog. En dat moet niet. We realiseren ons - en hebben dat ook van alle kanten gehoord - dat zo'n burgerberaad alleen maar maatschappelijke betekenis krijgt als de dialoog veel breder in de samenleving wordt gevoerd. Op weg naar het burgerberaad zullen we daarom meer activiteiten organiseren.

Vormgeving van het onderwerp

We willen een open gesprek, maar we moeten wel een bruikbaar startpunt kiezen. Anders gaat de dialoog over alles en dus over niets. Wij vinden de aanbeveling van de staatscommissie Van Zwol om de migratie (met oog op arbeid, gezinshereniging, studie en asiel) te beperken tot een netto-instroom van 50.000 een goed startpunt. Vinden Nederlanders dit ook een gewenst scenario of is een ander streefcijfer beter of wil men helemaal niet werken met streefcijfers?

Het kiezen van een scenario is nog maar het begin. In het rapport van de staatscommissie wordt heel veel aan de orde gesteld. Wij willen ons beperken tot vervolgvragen die voor burgers relevant zijn. Het gaat daarbij samengevat om:

- Hoe ziet de (economische) invulling van het gekozen scenario eruit?
- Hoe moet het samenleven met migranten worden vormgegeven?

Bij de invulling van het scenario gaat het om vragen zoals: Welke mensen laten we toe? Hoeveel ruimte is er voor vluchtelingen? Welke mensen zijn er nodig voor de economie? En als een scenario leidt tot minder arbeidskrachten dan nodig, welke sectoren zijn dan minder belangrijk?

Bij het samenleven gaat het om een dialoog over hoe je de samenleving leefbaar houdt en welke verwachtingen je daarbij hebt van elkaar. Wat wil je wel en wat niet? Wat kan wel en wat kan niet?

Wanneer zijn we tevreden?

Hopelijk brengen we met ons project

- een breed inhoudelijk gesprek tot stand over hoe we het beste kunnen omgaan met migratie,
- laten de resultaten aan de politiek zien voor welke aanpak draagvlak is en
- leren wij meer over hoe directe inspraak de democratie kan versterken.

Wij geloven in en rekenen op de steun van velen om het project tot een succes te maken. Die steun heeft al een waarde op zich.

Hoe gaan we het aanpakken?

Een burgerberaad organiseren tussen 18 miljoen mensen tegelijk kan niet. Maar we willen wel een brede dialoog. Daarom worden er in het land veel verschillende gesprekken georganiseerd. We gaan ook gebruik maken van allerlei mogelijkheden om via de digitale weg zoveel mogelijk mensen bij de dialoog te betrekken.

De dialoog zal worden afgesloten met een burgerberaad, waarbij een gelote groep van ongeveer 150 mensen met behulp van de uitkomsten van de gesprekken in het land en informatie van verschillende soorten deskundigen, met elkaar in gesprek gaat en een advies formuleert over migratie.

De aftrap

Voor de zomer van 2026 gaan we van start met een interactieve theaterbijeenkomst waarbij hopelijk ook veel van onze aanbevelers aanwezig zullen zijn. Op die bijeenkomst willen we laten zien dat meningen over migratie flink kunnen botsen. Maar dat dat een dialoog niet in de weg staat. Rond die tijd zullen ook onze plannen bekend worden gemaakt via een persconferentie en zal de website worden gelanceerd. Via activiteiten op de sociale media brengen we de dialoog over migratie onder de aandacht van een breed publiek.

Gesprekken in het land

We streven er naar dat er in veel gemeenten een dialoog tot stand komt over dit onderwerp tussen de burgers. Eventueel geconcentreerd op een aantal nationale dialoog-dagen. We hopen dat burgemeesters daarbij een belangrijke rol willen spelen.

Om dit tot een succes te maken zoeken we steun bij koepelorganisaties, zoals de VNG, het Genootschap van Burgemeesters, onderwijsorganisaties, Vereniging van Openbare Bibliotheken en de Nederlandse Vereniging van Journalisten. We zullen ook stimuleren dat specifieke groepen of verenigingen hun eigen dialoog-bijeenkomsten organiseren. Alles is goed zolang de dialoog tussen verschillende opvattingen over migratie maar centraal staat.

Aan de organisatie van het landelijk burgerberaad worden hoge eisen gesteld. Daarover straks meer. We kunnen niet op dezelfde manier de kwaliteit van alle gesprekken in het land bewaken. Natuurlijk gaan we ons best doen om te helpen met goede informatie en tips voor het voeren van het gesprek. Maar er is ook vrijheid om het vorm te geven zoals de deelnemers dat op dat moment willen. De gesprekken hebben een waarde op zich.

De resultaten van de gesprekken worden ingebracht bij het burgerberaad. En de variatie van die uitkomsten is alleen maar leerzaam voor de deelnemers aan het landelijk burgerberaad. Soms zal wellicht de ene mening sterk naar voren komt en elders weer een andere en ook de aandacht die aan thema's wordt besteed kan natuurlijk verschillen.

Zo veel mogelijk betrokkenheid

Ook als het lukt om veel gesprekken te organiseren, is er nog niet direct brede bekendheid en betrokkenheid. De gesprekken moeten verspreid over het land worden gevoerd en de dialoog moet voor een breed publiek zichtbaar wordt. We gaan daarom afspraken maken met een media partner, zodat veel Nederlanders op de hoogte blijven van het verloop van de dialoog.

We zullen ook actief zijn op de sociale media. Burgers die dat willen zullen via een online tool de gelegenheid krijgen om over het onderwerp mee te praten en te denken. We zoeken daarvoor naar een instrument waarmee burgers op een eenvoudige manier een advies kunnen geven, waarbij voor- en nadelen van keuzemogelijkheden worden afgewogen.

Het landelijk burgerberaad

Het burgerberaad wordt representatief samengesteld waarbij alle uiteenlopende opvattingen zijn vertegenwoordigd. De deelnemers gaan niet met elkaar in debat, maar vragen door over drijfveren achter de meningen en gaan op zoek naar datgene dat verbindt. Het proces om tot een goede dialoog te komen wordt in professionele en ervaren handen gelegd.

Er zal voor worden gezorgd dat alle meningen gehoord kunnen worden. Er zijn wat dat betreft geen taboes. Er zal informatie gedeeld worden vanuit verschillende soorten bronnen en er kunnen ook verschillende soorten deskundigen worden geraadpleegd. De deelnemers hebben zelf invloed op welke informatie wordt gedeeld en welke deskundigen worden uitgenodigd.

Burgerberaden blijken te werken.² Naarmate er meer vertrouwen is en er minder gestuurd wordt op de uitkomsten zijn burgerberaden effectiever. De ervaring – gebaseerd op tientallen burgerberaden in meerdere landen - leert dat men naar elkaar luistert en elkaar weet te vinden.

De bedoeling is dat het beraad ook een advies formuleert. Aan aanbevelingen van het beraad zal de eis worden gesteld dat het door 2/3 van de deelnemers wordt onderschreven

² De politicoloog James Fishkin introduceerde het idee van een *Deliberative Polling* in een artikel in de *Atlantic Monthly* (1988, August: 16-18). David van Reybrouck gebruikte in 2016 in zijn boek *Tegen verkiezingen* (Amsterdam: Bezige Bij) daarvoor de term burgerberaad. Er zijn de nodige burgerberaden georganiseerd en veel discussies gevoerd over het nut. Het gaat te ver om dat hier uitgebreid te bespreken. Het is duidelijk dat er inmiddels veel ervaring is over hoe een burgerberaad moet worden georganiseerd. Een belangrijke les die wij daarnaast trekken, is dat een burgerberaad ingebed moet zijn in een brede maatschappelijke dialoog.

en dat de minderheid die niet achter een aanbeveling staat het wel accepteert als de democratisch uitkomst van een open en eerlijk proces.

Hoe zorgen we voor resultaten?

Als het ons lukt om een burgerberaad tot stand te brengen, ingebed in een brede maatschappelijke dialoog, hebben we al een belangrijk deel van onze doelstelling gehaald. Maar er is meer. We willen aan de politiek laten zien voor welke aanpak van de migratie er draagvlak is en we willen lessen trekken over de mogelijkheden om via directe inspraak de democratie te versterken.

Laten landen van het advies

We hebben bewust gekozen voor een burgerinitiatief. We willen als groep burgers met de steun van vele andere burgers, de dialoog organiseren. De onafhankelijkheid ten opzichte van de politiek past bij onze neutraliteit ten aanzien van de uitkomst van het beraad.

Zonder de bereidheid van de volksvertegenwoordigers om de uitkomst te bespreken is een burgerberaad echter niet zinvol. We rekenen op die bereidheid. Gegeven de positieve grondhouding tegenover het burgerberaad van de meeste politieke partijen en de gesprekken die wij hebben gevoerd, lijkt ons een serieuze behandeling in het parlement haalbaar.

Politieke steun lijkt ons haalbaar, maar is niet vanzelfsprekend. Het moet voor politici duidelijk zijn dat de dialoog leeft in het land en dat er brede steun is voor ons initiatief. Daarom hebben we van het begin af aan veel energie gestoken in het krijgen van die brede steun.

Lessen trekken

Nu staat migratie centraal. Er zijn echter meer grote maatschappelijke problemen waarbij een politiek compromis geen garantie is voor draagvlak. De onvruchtbare polarisatie aangewakkerd door de logica waarbinnen de media en politici werken, verspert vaker de weg naar oplossingen.

We zijn het met Eva Rovers eens dat het antwoord daarop niet minder maar juist meer democratie is.³ Burgers zijn te vertrouwen. Ook als het om complexe vraagstukken gaat die de nodige emoties oproepen. Wij willen met ons project een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van instrumenten om de dialoog te voeren en meer democratie te creëren.

De inbedding van het burgerberaad in ons staatsbestel willen we met gepaste bescheidenheid meenemen in onze aanpak. Dat vraagt om het vastleggen van onze ervaringen. We zullen regelmatig meningen peilen over migratie, de brede dialoog en het instrument burgerberaad. Daarnaast willen we twee keer – bij de start en aan het eind - een symposium organiseren.

Hoe zit het met de praktische zaken (planning en geld)?

In het begin waren we optimistisch over de kosten en de snelheid waarmee we het project zouden kunnen realiseren. Maar dat viel tegen. In de opstartfase hebben we met veel mensen gesproken over ons plan. Dat kostte tijd, maar we hebben er ook veel van geleerd en het bracht ons ook veel energie. Bijna iedereen was enthousiast. Maar we kregen ook de nodige waarschuwingen over wat er allemaal staat tussen droom en daad.

³ Rovers, Eva (2025). *Waarom we politiek niet alleen aan politici kunnen overlaten*. De Correspondent.

Tijdslijn en planning

We hebben de conclusie moeten trekken dat het organiseren van de dialoog die ons voor ogen stond zeker twee jaar vergt. Aan het eind van deze paragraaf is de planning schematisch en globaal weergegeven. Daarbij komen de volgende zaken aan de orde:

- Vanaf de start is er gewerkt aan het werven van aanbevelers. De mijlpaal van 100 leden is bijna gehaald en er komen nog steeds mensen bij.
- Het theaterdebat begin juni is een volgende mijlpaal. In dezelfde tijd gaat de website live en presenteren we onze plannen op een persconferentie.
- De gesprekken in het land moeten in het najaar van 2026 plaats vinden.
- Het burgerberaad staat gepland in het eerste kwartaal van 2027.
- We zijn al vanaf het begin bezig met het laten landen van ons initiatief bij de politiek. Het zwaartepunt van die acties zal echter zijn voor en tijdens het burgerberaad.
- Het trekken van lessen krijgt gedurende het hele traject aandacht. Onderzoek zal vooral plaatsvinden voor en na het burgerberaad.

Globale planning

	Vorbereiding	Aftrap	Gesprekken in het land	Burgerberaad	Landen van advies	Trekken van lessen
q3 2025						
q4 2025						
q1 2026						
q2 2026						
q3 2026						
q4 2026						
q1 2027						
q2 2027						
q3 2027						
q4 2027						
q1 2028						
q2 2028						
q3 2028						
q4 2028						

Begroting

De kosten zijn hoger dan we eerst dachten. We vertrouwen als burgerinitiatief op bijdragen van particulieren, rechtstreeks of via crowdfunding. Het is echter lastig om via die weg al bij voorbaat garanties te krijgen. Om te kunnen beginnen zijn daarom toezeggingen van fondsen en de overheid belangrijk.

Aan het eind van deze paragraaf is de samenvatting van de begroting te vinden. We lichten daarvoor eerst kort een paar belangrijke onderdelen toe.

- De eerste kostenpost bestaat uit de eigen organisatiekosten. We zijn vrijwilligers en worden ook geholpen door vrijwilligers. Maar bij de uitvoering van een project van deze omvang is er toch enige professionele hulp nodig.
- De communicatiepost is omvangrijk omdat we het belangrijk vinden dat er veel mensen participeren en daarbij is online communicatie onontkoombaar. Dat betekent dat er ook een goede chatmogelijkheid via de website moet zijn.

- De kosten van het burgerberaad zijn zo geoffreerd door het bureau E:M+MA dat we hiervoor zullen inschakelen.
- Voor de dekking zullen we ook subsidie aanvragen. Daarbij is onze onafhankelijkheid een belangrijk aandachtspunt. We willen alleen afgerekend worden op de kwaliteit van een participatieproces en niet op een bepaalde uitkomst van onze dialoog.
- We hebben al een kleine bijdrage toegezegd gekregen van een fonds, maar we zoeken nog naar een grotere partner die ons vooral wil helpen vanuit het perspectief van het versterken van de democratie.

Samenvatting begroting

Verwachte kosten	
Organisatiekosten initiatief	45.000
Communicatie (inclusief publiciteit, sociale media en website)	165.000
Online Raadplegingen	90.000
Debatdagen	30.000
Burgerberaad projectbureau	230.000
Burgerberaad uitnodigingen/werving	100.000
Burgerberaad vergoedingen	90.000
Burgerberaad faciliteiten	150.000
Onvoorzien	100.000
Totaal	1.000.000
Beoogde baten	
Eigen inbreng oprichters	10.000
Fondsen	300.000
Subsidie (bevordering participatie)	400.000
Giften bedrijfsleven	150.000
Crowdfunding	140.000
Totaal	1.000.000